

למה זבוב רוצה להפוך דווקא את הדי' לר'?

דל"ת לאות ר"י?

אומר הגאון **רבי יצחק זילברשטין** שליט"א בשם ספר עטרת ישועה שהזבוב מרמז לדברי רב [ברכות ס"א]. יצר הרע דומה לזבובי - והוא מנסה להטעותנו בין 'אחד' ל'אחר' ר"ל. הנה כתב בעל הטורים בפרשת עמלק [שמות יז יד] ש"זכרון בספר ושים באזני" ר"ת זבוב.

כי מטרתו של עמלק בעולם, להפוך את הדי' של ה' אחד לר' ח"ו, [עמלק בגימטריא 240 וכן 'אל אחר' בגימטריא 240].

וכל רצונו הטמא הוא להראות שכאילו יש עוד כח בעולם, ולכן כתוב בתורה - "מלחמה לה' בעמלק מדר דר" - דהיינו שהמלחמה בעמלק, להחזיר את הר' מאחר, ולהפכו לדי'.

ועפ"י? הסביר שר' עקיבא בא לרמוז לר' מאיר שיזהר מרבו אלישע בן אבוה הנקרא 'אחר', שהפך את הדי' לר', ורבי מאיר ענה לו שהוא נזהר לקבל ממנו רק את הדברים הטובים, ולא את האחר...

והאמר רב יהודה אמר שמואל משום ר' מאיר כשהייתי לומד אצל ר' עקיבא הייתי מטיל קנקנתום לתוך הדיו ולא אמר לי דבר, וכשבאתי אצל ר' ישמעאל אמר לי בני מה מלאכתך אמרתי לו לבלר אני, אמר לי בני הוי זהיר במלאכתך שמלאכתך מלאכת שמים היא, שמא אתה מחסר אות אחת או מויתר אות אחת, נמצאת מחריב את כל העולם כולו וכו'.

מאי קאמר ליה? ומאי קא מהדר ליה? הכי קאמר ליה לא מיבעיא בחסירות וביתירות [דלא טעינא] דבקי אנא, אלא אפילו מיחש לזבוב נמי דילמא אתי ויתיב אתגיה דדל"ת ומחיק ליה ומשוי ליה ר"י"ש - דבר אחד יש לי וקנקנתום שמו שאני מטיל לתוך הדיו. [י"ג:]

צריך להבין מדוע חששו דווקא מה'זבובי' - וכי חסרים בעלי חיים ורמשים שיכולים למחוק חלקי אותיות?

ומדוע חששו דווקא על אותיות אלו - שהזבוב יהפוך את האות

ה' קבע שאת ההלכה יכריעו חכמי ישראל

אובער להלכה פסקתמן ווי אינע.

[בשמים שתי הסברות הם נעילות ועריבות, אבל להלכה פוסקים כמו דעה אחת]

וההסבר הוא שלאמיתה של תורה יש צדדים נכונים בכל הדעות השונות, וה' מסר למשה רע"ה את כל האפשרויות.

אבל היות וא"א לפסוק גם מותר וגם אסור כאחת, ה' קבע שאת ההלכה יכריעו חכמי כל דור ודור, לפי כללי הפסיקה המצויים בידינו.

א"ר אבא אמר שמואל שלש שנים נחלקו ב"ש וב"ה הללו אומרים הלכה כמותנו והללו אומרים הלכה כמותנו, יצאה בת קול ואמרה אלו ואלו דברי א' חיים הן, והלכה כב"ה. [יג]

פעם ניגש הגאון **רבי חיים פרידלנדר** זצוק"ל אל **מרן החזון איש** זצוק"ל ושאל אותו מהו הפירוש של 'אלו ואלו דברי א' חיים'?

ענה לו החזון"א באידיש: אין הימעל זיינען ביידע סברות גישמעק,

הבת קול היא נסיון!

כך גם מסביר הגאון **רבי שמשון דוד פינקוס** זצוק"ל שהוויכוח הנוקב שהתעורר בתנורו של עכנאי בין רבי אליעזר וחכמים - היה

מה קובע את האמת של התורה, המציאות או דעת חכמי ישראל!

והחכמים טענו לו 'המציאות של התורה לא נקבעת על ידך, אלא על ידי רוב החכמים! וכשלא

הסכים עימם נידו אותו - לא משום שיטתו בתנור של עכנאי, אלא על שיטתו בקביעת המציאות!

ומחדד את הדברים: מה ההבדל בין רופא לרב?

רב, אם הוא ישר וחכם, הוא לעולם לא יכול לטעות כי אין כאן טעות! ההחלטה שלו - זוהי האמת לאמיתה של תורה!

נכון שמי שקובע את האמת המוחלטת זה הקב"ה, אך "לא

בשמים היא" - הקב"ה נתן את התורה לעם ישראל כדי שהם יחליטו מהי האמת בתורה!

אם נשאל רב, כיצד אתה לוקח על עצמך משרה של רב? האם אתה יכול להיות בטוח שההחלטות שלך הן כמו ההחלטות שהיו מגיעים אליהם כל גדולי הדורות, כהחתי"ס וכיוצא בו?

בשמים היא" - הקב"ה נתן את התורה לעם ישראל כדי שהם יחליטו מהי האמת בתורה!

אם נשאל רב, כיצד אתה לוקח על עצמך משרה של רב? האם אתה יכול להיות בטוח שההחלטות שלך הן כמו ההחלטות שהיו מגיעים אליהם כל גדולי הדורות, כהחתי"ס וכיוצא בו?

ורבי יהושע היא דלא משגח בבת קול. [ז.]

איך יתכן שרבי יהושע יסבור שאין משגיחין בבת קול, וכי קיים פקפוק באמיתותה?

אומר הגאון **רבי ברוך מרדכי אזרחי** שליט"א שבימתן תורה' התחדש המצב של "לא בשמים היא" [דברים ל, יב] ומאותו הרגע אין משגיחים בבת קול גם היא אמיתית.

ויתר על כן ראה בפירוש רבינו ניסים [שבשולי הגליון בברכות יט:] שהסביר בתנורו של עכנאי, שהכל - הכותל שהתכופף, אמת המים שזזה ממקומה, החרוב שהעתיק מקום, ואף הבת קול - כל אלו לנסיון באו, היעמוד בהם הכח שלא לעזוב את הכלל של 'לא בשמים היא'!

כי מאותו רגע של מתן תורה, שוב אין בה לא חיסרון ולא ספק, אין שום צורך במופת, אף לא זה ש"בשמים".

ואם יבא מופת כזה, אין זה אלא נסיון...

כי כאשר עלה משה למרום ובא לקבל תורה, התחדש המצב של "לא בשמים היא" - וכך היא התורה מעתה ואילך.

עד כמה יש לפשפש במעשים

נמנו וגמרו נוח לו לאדם שלא נברא יותר משנברא עכשיו.

שנברא יפשפש במעשיו ואמרי לה ימשמש במעשיו. [י"ג:]

האדמו"ר נמובומינסק זצוק"ל בהספדו על **מרן הגרא"ל שטינמן** זצוק"ל אמר שאם רוצים מושגים בדרגה גבוהה של יפשפש במעשיו, או ימשמש במעשיו - צריך ללמוד ממרן זצוק"ל.

כמסופר שפעם עשה חשבון נפש עם עצמו - ואחר שהעביר בראשו את מעשיו בכל ימי ח"ו, והגיע למסקנא שכל מעשיו בארץ ישראל היו בשיקול דעת ראוי, רק היה לו חשש על פרח שתלש מפרדס של גוי, הרבה שנים קודם לכן בתקופה הקשה ששהה בשווייץ!

כי מאותו רגע של מתן תורה, שוב אין בה לא חיסרון ולא ספק, אין שום צורך במופת, אף לא זה ש"בשמים".

ואם יבא מופת כזה, אין זה אלא נסיון...

כי כאשר עלה משה למרום ובא לקבל תורה, התחדש המצב של "לא בשמים היא" - וכך היא התורה מעתה ואילך.

התשובה היא - זה כלל וכלל לא משנה מה היתה מסקנתו של החתם סופר אילו הוא היה דן באותו ענין, אילו החתם סופר היה כאן, הייתי כורע ברך לפניו ומבטל את דעתי בפני דעתו הגדולה, אבל כעת שאין לנו גדול כהחתם סופר, דעת הרב שבימינו היא הקובעת מהי האמת של התורה. התורה ניתנה לחכמים שבאותו הדור; "אל השופט אשר יהיה בימים ההם" - ואפילו אינו כשאר שופטים שהיו לפניו אתה צריך לשמוע לו, אין לך אלא שופט שבימך" (רש"י דברים יז, ט). ומספר מעשה שהיה בוילנא בזמנו של הגר"א, בביתו של חייט שדר בשכונתו התעוררה שאלה על עוף בערב שבת. שלח החייט את אחד מילדיו שילך לשאול את הגר"א, והגר"א הטריף את העוף. אשת החייט שלא ידעה שבעלה שלח את אחד הילדים לשאול את

הגר"א, שלחה אף היא ילד אחד שילך לשאול את רבה של וילנא רבי שמואל ב"ר אביגדור זצ"ל, חזר הילד ואמר שהרב פסק שהעוף כשר - והמבוכה היתה גדולה. חזרו לרב ואמרו לו שהגר"א פסק שהתרגלות טריפה. הלך הרב לגאון ואמר לו "אתה אמנם גדול ממני בתורה עשרת מונים, אך אם נפסוק כמוך תתערער סמכותי כרב העיר, עלינו לבוא לבית החייט בליל שבת זה ולאכול שם את העוף. התורה אינה תלויה בגאוניות של הגר"א, אלא ברב הפוסק של העיר, 'אני הרב ולא אתה!' והגר"א הסכים לו. [אמנם מפני שירצון יראיו יעשה' - לבסוף כשהגיעו לבית החייט והתיישבו כדי לאכול את העוף, באותו רגע ניתק החבל שקשר את המנורה לתקרה ונר החלב נפל לתוך התבשיל, וממילא לא יכלו לאכול את העוף].

עם מידות טובות זוכים לתורה

א"ר אבא אמר שמואל שלש שנים נחלקו ב"ש וב"ה, הללו אומרים הלכה כמותנו, והללו אומרים הלכה כמותנו, יצאה בת קול ואמרה אלו ואלו דברי אלהים חיים הן, והלכה כב"ה!

וכי מאחר שאלו ואלו דברי א' חיים מפני מה זכו ב"ה לקבוע הלכה כמותן? מפני שנחין ועלובין היו, ושונין דבריהן ודברי ב"ש, ולא עוד אלא שמקדימין דברי ב"ש לדבריהן וכו'.

ללמדך שכל המשפיל עצמו הקב"ה מגביהו, וכל המגביה עצמו הקב"ה משפילו, כל המחזר על הגדולה גדולה בורחת ממנו, וכל הבורח מן הגדולה גדולה מחזרת אחריו, וכל הדוחק את השעה שעה דוחקתו, וכל הנדחה מפני שעה שעה עומדת לו.
[י"ג:א]

יש להבין את ה'ללמדך' - מה הקשר בין מידותיהם הטובות של בית הלל לכך שנפסקה הלכה כמותם? וכי משוא פנים יש כאן - מפני שהם מצאו חן, בחרו לפסוק כמותם?

אומר הגאון **רבי אברהם ארלנר** שליט"א שמבואר כאן בגמרא שע"י מידות טובות זוכים לתורה! כשהגמרא מדבר על 'גדולה' ביחס לגדולי עולם - ודאי הכוונה רק למושגים מרוממים של 'אין כבוד אלא תורה!' ואפילו גדולה טהורה כזו לא ניתן להשיג ע"י שידחוק את השעה!

הנה אחד מקנייני התורה הוא **'מתרחק מן הכבוד'** - וכתב ע"ז ברוח חיים: כמש"ל "אך טוב וחסד ירדפוני", אני ברחתי מהם והם רדפוני, עכ"ל.

ולכאורה מה הראיה מ'אך טוב וחסד ירדפוני' לקנין של 'מתרחק מן הכבוד'?

לפי האמור מובן היטב - הבורח מהכבוד לא מדובר על כבוד דמיוני של עמי הארצות, אלא אפילו על כבוד אמיתי - של תורה. ממילא אם יברח מהכבוד, והכבוד האמיתי - התורה תרדוף אחריו, יזכה לעלות בתורה, ומובן היטב מדוע 'מתרחק מן הכבוד'

נקבע כאחד מקנייני התורה, [וע"י בדרך חיים למהר"ל]. ניתן להוסיף שהיסוד הזה מבואר גם בהמשך הפסוק 'אך טוב וחסד ירדפוני כל ימי חיי' - 'ושבתי בבית ה' לאורך ימים', הרי זה גורם לזה.

השרץ נשאר שרץ!

תנא תלמיד ותיק היה ביבנה שהיה מטהר את השרץ במאה וחמשים טעמים. [י"ג:א]

הסבא מקלם זצוק"ל היה אומר גם אם תטהר את השרץ עם כל הטעמים שבעולם - השרץ נשאר שרץ!!!

מסביר הגאון **רבי יחזקאל לוויןשטיין** זצוק"ל עפ"י דברי הגר"א שהתורה נמשלה לטל ומטר - שמצמיחים מה שנזרע בקרקע.

מי שטמונים בקרבו מידות רעות ח"ו - הם עלולים לצמוח ע"י התורה...

מאה וחמשים הטעמים - הם דוגמא לגודל החכמה שניתנה לאותו תלמיד ע"י התורה, אך הוא ניצל אותם לטהר שרצים...

אמירת אמת צריכה להיות עם משמעות

אלו ואלו דברי א' חיים. [יג:] לכאורה אמת יש רק אחת, כל דבר נוסף הוא שקר, ואיך יתכן לומר על שני דברים סותרים שהם אמת?

מסביר הגאון **רבי שלמה ולבה** זצוק"ל שלמושג אמת ונכון - מלבד המשמעות של ההיפך משקר, יש גם משמעות של דבר מכון ומשמעותי.

העומד בשעות הצהריים ונשבע שעכשיו לילה - הרי הוא 'נשבע לשקר', אבל גם הנשבע שעתה שעת יום - הרי זה 'נשבע לשווא'. אמירה סתמית שאין לה משמעות וענין - ואינה מחדשת או מבהירה נושא מסויים, אינה נחשבת 'אמת'.

בתורה המושג אמת מופיעה בהקשר של דבר שצריך בירור דרישה וחקירה [ו'הגד לך ושמעת ודרשת היטב והנה אמת נכון הדבר

נעשתה התועבה הזאת בישראל" - פרשת שופטים, דברים י"ז ד]. בעניינים רוחניים יש מקום לכמה גישות שכולם 'אמיתיות' - כיוון שהם באות להגדיר ולהבהיר את עומק הדברים מזוויות שונות.

[כדי להקל על המתקשים להבין איך ניתן להכיל שני תפיסות מנוגדות, ממחיש הגרש"י בדוגמא מוויכוח מדעי שהתעורר בין המדענים.

האם אור השמש מתפשט בעולם בצורה של חלקיקים מזעריים, או בגלים, שכל גישה סותרת את התפיסה השניה. לבסוף נאלצו להסכים, בעקבות הוכחות חותכות, ששני הגישות נכונות, והגדירו את זאת כ'הדואליות של האור'.]

לרפואה שלמה

הרב רפאל פנחס אליהו בן שרה שליט"א

הרב יהושע מאיר בן מלכה שליט"א

מר יחזקאל בן צלחה שיחי

ניתן להשתתף בהוצאת העלון בדורים פלוס
באמצעות 'נוה אריה' - פנינים מאירים

לתגובות הערות והארות וכן לקבלת הגיליון במייל
ניתן לפנות: peninim88@gmail.com
הפנינים מלוקטים ונערכים בשינויי עריכה וקיצור נדרשים